

Toman Brod Ve Vídni

Tohle je fotka z Vídně, nejspíš z roku 1963. Myslím, že tehdy jsem Vídeň navštívil poprvé, byl jsem tam na nějaké konferenci. Moc často jsem do zahraničí nejezdil, jet někam mimo komunistické Československo nebylo tak jednoduché.

Počátkem 60. let doba hrůzy přešla, bylo zase o něco volněji a já dostal nabídku z Československé akademie věd, abych se pod její záštitou zabýval mezinárodní a československou politikou. Přijal jsem, v třiašedesátém roce jsem přešel do ústavu, který se zabýval dějinami východní Evropy. Při studiu československo-sovětských vztahů jsem ale našel věci, které byly velmi nebezpečné a ještě mnohem výbušnější než problematika československých vojáků na Západě. Proto jsem víceméně jenom sbíral materiál, a když jsem začal psát knihu, tak mě vyhodili. Knihu jsem pak sice vydal jako samizdat, ale vlastně až po osmdesátém devátém roce jsem se opravdu mohl starat o to, aby se dostala na světlo světa. Považuji ji za své životní dílo.

Jak je dobře známo, 60. léta znamenala jisté uvolnění životních podmínek v Československu, nebylo například zas tak těžké jet na západ na různé vědecké konference. Byl jsem zakládající člen Výboru dějin národního boje za svobodu, takže díky tomu jsem byl zván na zahraniční konference. Jel jsem do Vídně, Berlína, viděl jsem svět, který byl pro nás absolutně nemyslitelný. Všude plno zboží, ovoce a hlavně elektronika, oblečení - v té době začaly být populární džíny, sehnat je byl problém a když je někdo měl, bylo to něco ohromného. Podobné zboží jste samozřejmě mohli sehnat i v Tuzexu, ale stejně, vidět ty plné výlohy, to bohatství ve Vídni a Berlíně, neonová světla a noční život... Zkrátka jiný svět.

Doba šedesátých let byla hlavně politická, dělal jsem spoustu přednášek, o Benešovi, o vojácích na Západě, o Únoru, o odboji, o situaci za Protektorátu. Tenkrát se tady tvrdilo, že komunisté byli největšími bojovníky proti hitlerismu, my jsme tuhle tu fámu vyvraceli, protože naopak až do jedenačtyřicátého roku komunisté proti Hitlerovi vůbec nebojovali. Opozice proti Hitlerovi v této době byla hlavně složena z občanských sil, komunisté se soustředili na poválečné převzetí moci, ne na boj s Hitlerem. To všechno byly samozřejmě novinky. Všichni stáli v úžasu nad tím, když jsme

jim to my, historikové, kteří měli přístup do tajných materiálů, říkali. A dovedete si představit, jaký to zase byl šok pro komunistické funkcionáře, když se o tom doslechli? Jak vlastně my, také komunisté, rozvracíme stranický a společenský monolit...